

บทที่ 6

แนวทางเพื่อเลือก การศึกษามลกระทบและการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ

ในบทนี้จะไต่ถวิลถึงแนวทางเพื่อเลือกต่าง ๆ ในการสูบน้ำจากแม่น้ำป่าสักขึ้นมาไว้เพื่อการชลประทาน และแสดงถึงผลกระทบต่อการใช้น้ำในแม่น้ำป่าสักในหน้าแล้ง นอกจากนี้ยังจะไต่ถวิลการวิเคราะห์ถึงผลประโยชน์ และค่าลงทุนของแต่ละแนวทางเพื่อเลือก

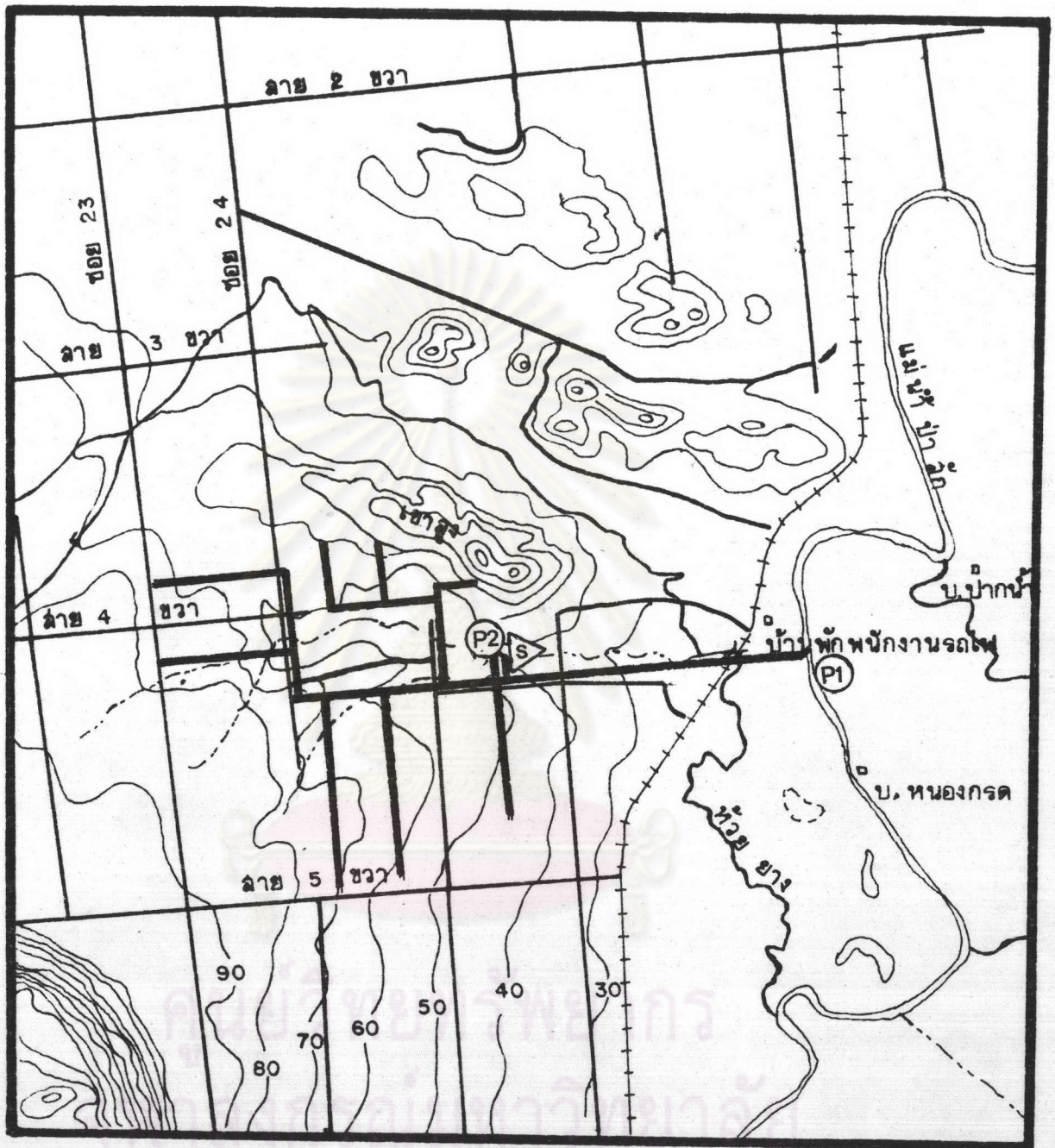
6.1 การวางแนวทางเพื่อเลือก

ในการกำหนดแนวทางเพื่อเลือกของการวางท่อนั้นถือหลักเกณฑ์ว่า พยายามให้กระทบต่อปัญหาเรื่องที่ดินให้น้อยที่สุด และหลีกเลี่ยงการวางท่อด้านสิ่งปลูกสร้างที่มีอยู่แล้ว ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ได้วางแนวทางเพื่อเลือกไว้ 4 แนวทาง คั้งนี้คือ

แนวทางเพื่อเลือกที่ 1 ลักษณะของระบบเป็นการสูบน้ำจากแม่น้ำป่าสักขึ้นมาในอัตรา 0.45 ลบ.เมตร/วินาที มาเก็บไว้ในอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กที่มีความจุประมาณ 188,680 ลบ.เมตร ในการส่งน้ำไปยังพื้นที่เพาะปลูกไร่เครื่องสูบน้ำอีกชุดหนึ่ง สูบน้ำจ่ายไปตามท่อในอัตรา 0.8225 ลบ.เมตร/วินาที ลักษณะของระบบได้แสดงไว้ในรูป 6 - 1

แนวทางเพื่อเลือกที่ 2 ลักษณะของระบบเป็นการสูบน้ำขึ้นมาจากแม่น้ำป่าสักขึ้นมาโดยตรงในอัตรา 0.8225 ลบ.เมตร/วินาที โดยติดตั้งเครื่องสูบน้ำ 2 ชุด ชุดหนึ่งบริเวณแม่น้ำป่าสัก อีกชุดบริเวณจุดแยกที่ส่งน้ำไปยังพื้นที่เพาะปลูกเพื่อเพิ่มแรงดันน้ำให้สูงขึ้น คั้งได้แสดงไว้ในรูป 6 - 2

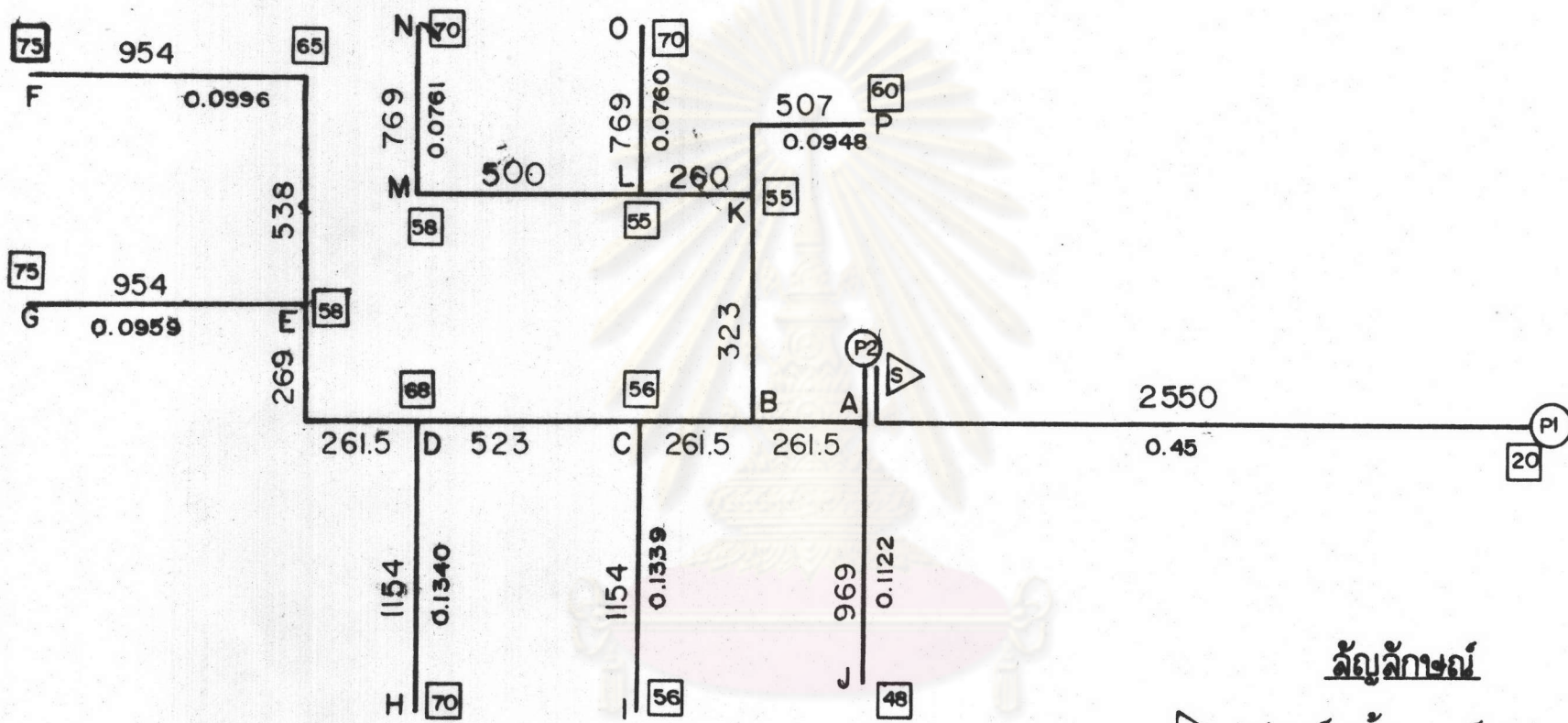
แนวทางเพื่อเลือกที่ 3 ลักษณะของระบบคล้ายคลึงกับลักษณะของแนวทางเพื่อเลือกที่ 1 คือ สูบน้ำจากแม่น้ำป่าสักขึ้นมาในอัตรา 0.45 ลบ.เมตร/วินาที แล้วจ่ายไปยังพื้นที่เพาะปลูกเลย ถ้าอัตราการใช้น้ำไม่เพียงพอ เครื่องสูบน้ำอีกชุดซึ่งตั้งอยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กซึ่งมีความจุ 188,680 ลบ.เมตร จะสูบน้ำเพิ่มเข้าไปในระบบในอัตรา 0.3725 ลบ.เมตร/วินาที แต่ถ้าอัตราการใช้น้ำของระบบน้อยกว่า 0.45 ลบ.เมตร/วินาที น้ำส่วนหนึ่งจะถูกปล่อยลงไปในอ่างเก็บน้ำ ซึ่งลักษณะของระบบได้แสดงไว้ในรูป 6 - 3

1: 50000

รูปที่ 6-1

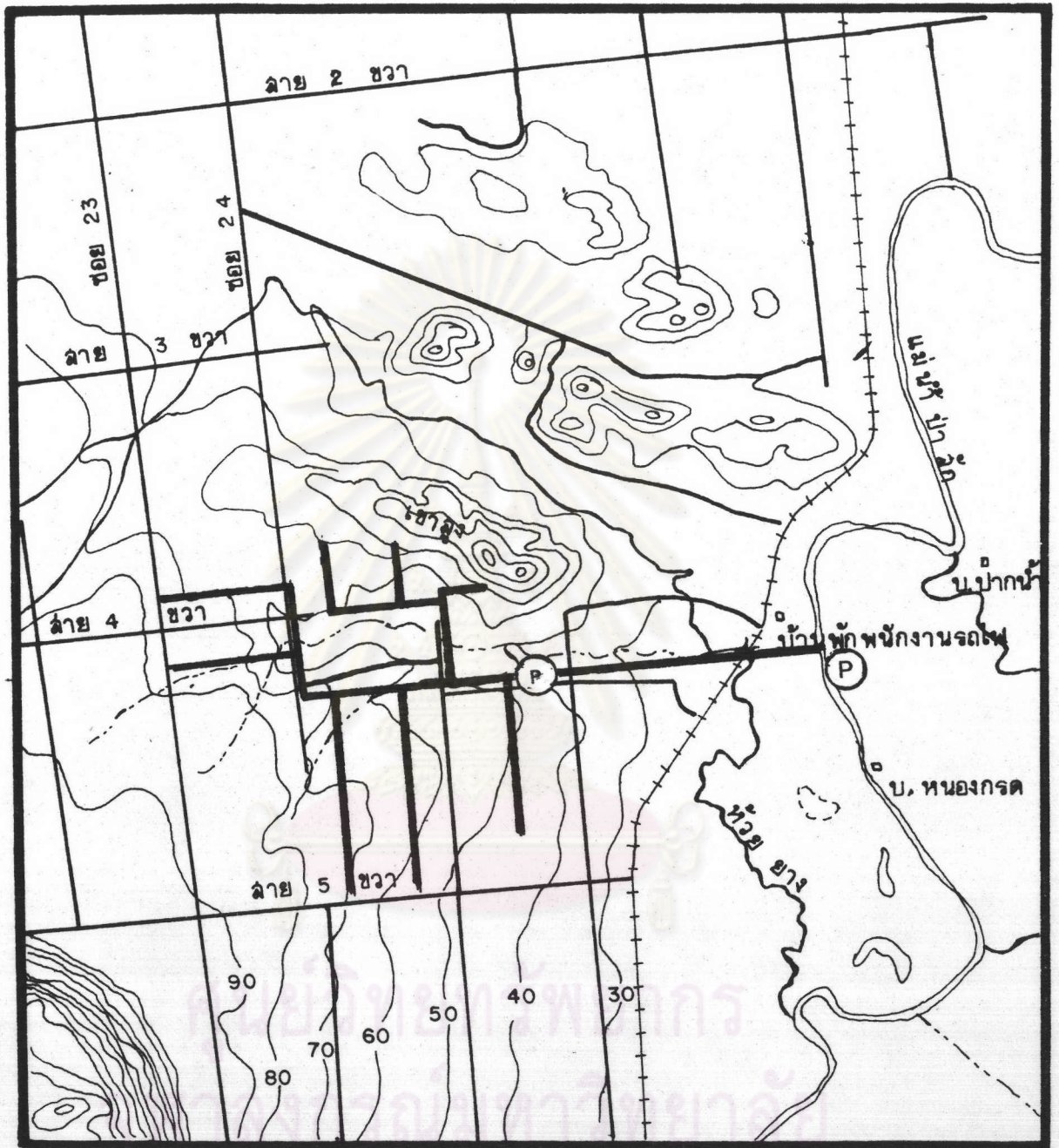
แนวทางเพื่อเลือกแนวทางที่ 1

สัญลักษณ์

- อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก
- เครื่องสูบน้ำ
- ระดับความสูง 20 ม. รทก.
- $\frac{2550}{0.45}$ ความยาวของท่อ ม.
ปริมาณน้ำ ลบ.ม./วินาที

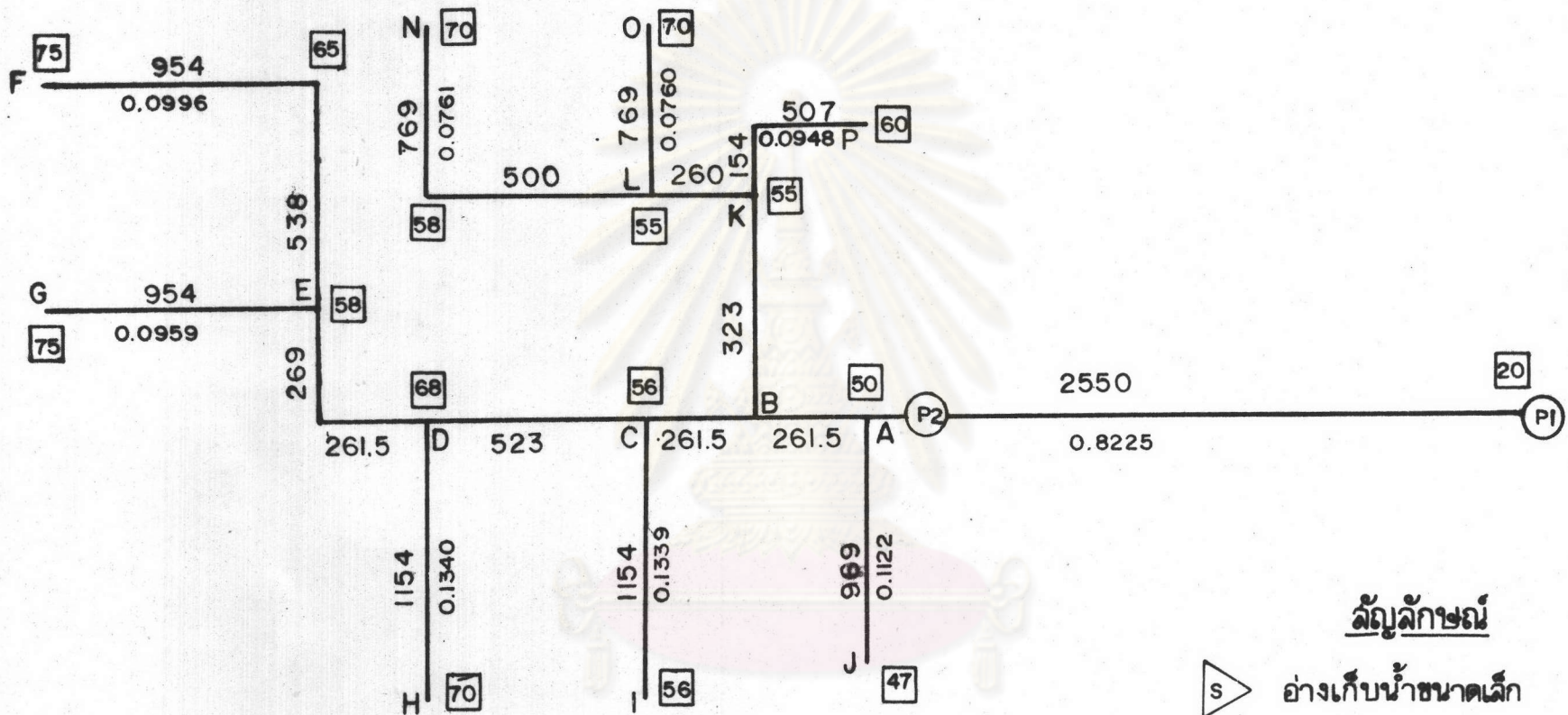
รูปที่ 6-2 แผนผังงานท่อแนวทางเพื่อเลือกที่ 1

1:50000

รูปที่ 6 - 3

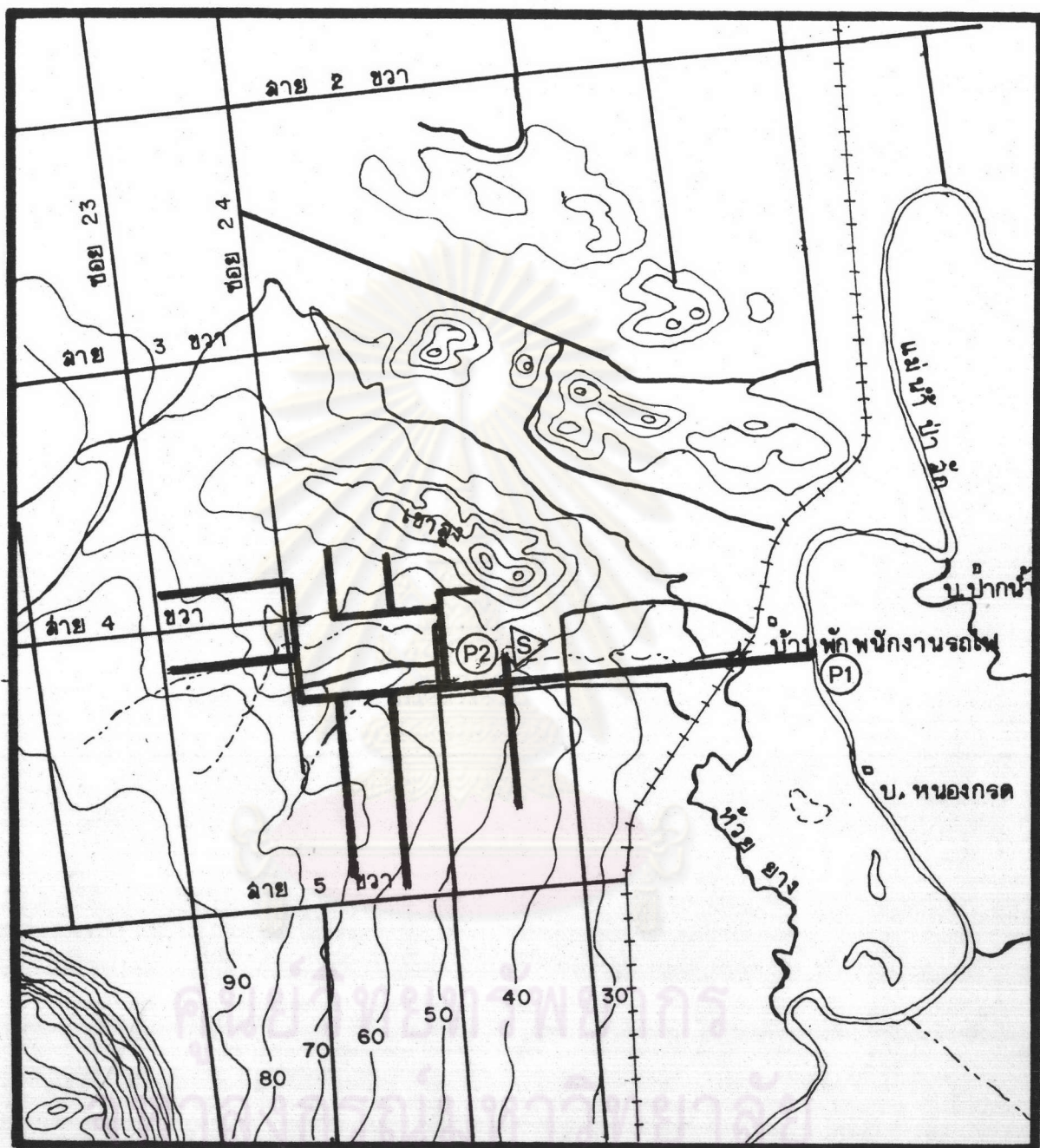
แนวทางเพื่อเลือกแนวทางที่ 2

สัญลักษณ์

- อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก
- เครื่องสูบน้ำ
- ระดับความสูง 20 ม. รทก.
- $\frac{2550}{0.8225}$ ความยาวของท่อ ม.
ปริมาณน้ำ ลบ.ม./วินาที

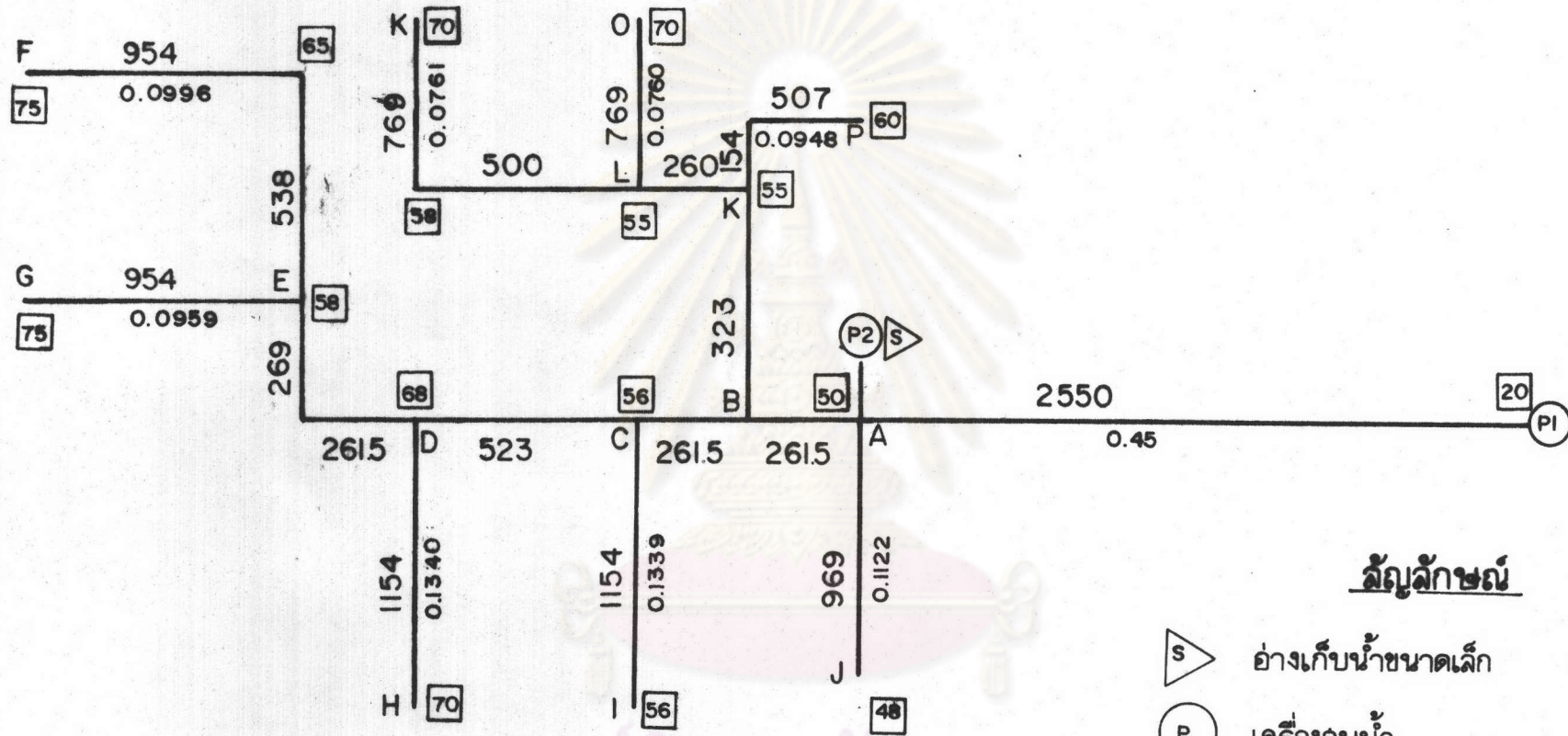
รูปที่ 6-4 ผังข่ายงานท่อแนวทางเพื่อเลือกที่ 2

1: 50000

รูปที่ 6-5

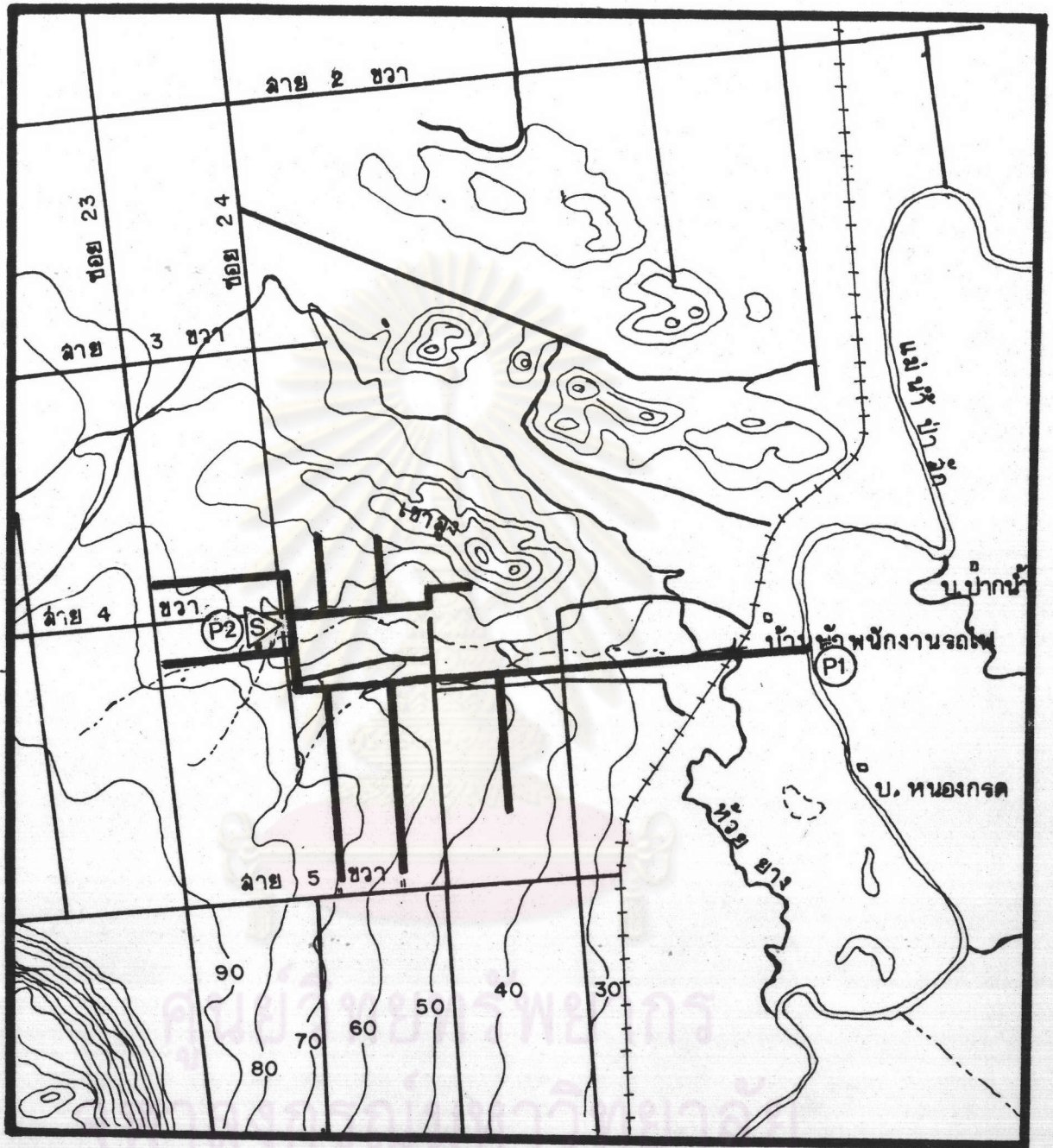
แนวทางเพื่อเลือกแนวทางที่ 3

สัญลักษณ์

- อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก
- เครื่องสูบน้ำ
- ระดับความสูง 20 ม. รทก
- $\frac{2550}{0.45}$ ความยาวของท่อ ม.
ปริมาณน้ำ ลบ.ม./วินาที

รูปที่ 6-6 ผังข่ายงานท่อแนวทางเพื่อเลือกที่ 3

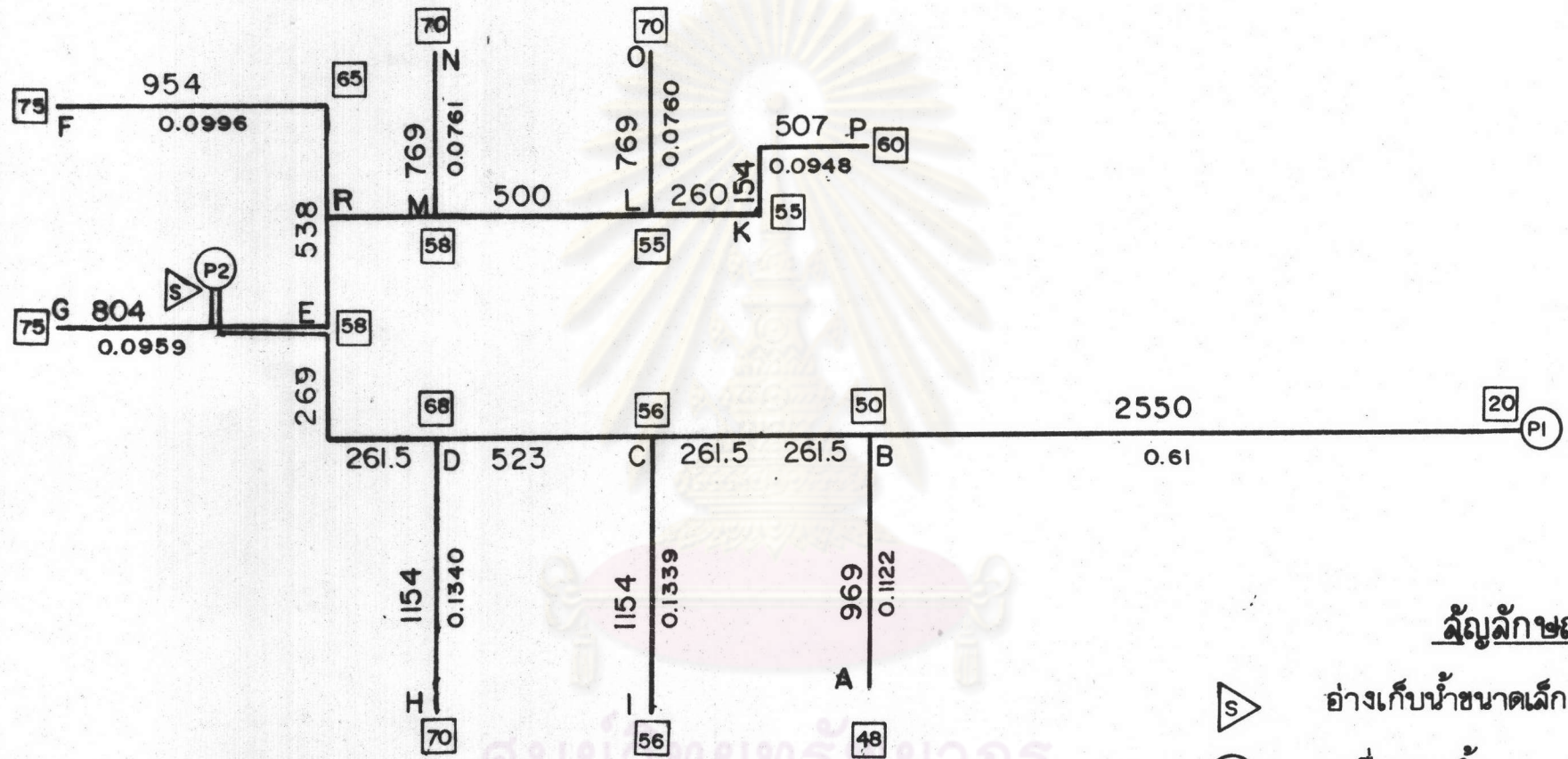

1: 50000

รูปที่ 6-7

แนวทางเพื่อเลือกแนวทางที่ 4

สัญลักษณ์

- อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่
- เครื่องสูบน้ำ
- ระดับความสูง 20 ม.รทก.
- $\frac{2550}{0.61}$ ความยาวของท่อ ม.
ปริมาณน้ำ ลบ.ม/วินาที

รูปที่ 6-8 แผนผังงานท่อแนวทางเพื่อเลือกที่ 4

แนวทางเมื่อเลือกที่ 4 ลักษณะของระบบเป็นการสูบน้ำจากแม่น้ำป่าสักขึ้นมาในอัตรา 0.61 ลบ.เมตร/วินาที ขึ้นมาเก็บไว้ในอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กที่มีความจุประมาณ 73,900 ลบ.เมตร และจ่ายน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกตามแนวที่ห่อถ่วงน้ำ ที่เหลือจะปล่อยลงอ่างเก็บน้ำและสูบน้ำจ่ายให้แก่พื้นที่เพาะปลูกที่เหลือในอัตรา 0.4424 ลบ.เมตร/วินาที ดังแสดงในรูป 6 - 4

6.2 ผลกระทบของแต่ละแนวทางเมื่อเลือกและข้อข้อเสีย

ในแต่ละแนวทางเมื่อเลือกมีการสูบน้ำขึ้นมาในอัตราที่แตกต่างกัน และปริมาณน้ำที่ไหลในแม่น้ำป่าสักนั้นเดือนที่มีอัตราการไหลต่ำได้แก่เดือน มีนาคมและเมษายน ซึ่งอัตราการไหลในเดือนมีนาคม มีค่าเฉลี่ย 10.75 ลบ.เมตร/วินาที และโอกาสที่จะมีอัตราการไหลเท่ากันหรือน้อยกว่าในรอบ 2 , 2.5 และ 3 ปี มีค่า 5.878 , 3.711 และ 2.075 ลบ.เมตร/วินาที ตามลำดับ ส่วนในเดือนเมษายน มีอัตราการไหลต่ำสุด คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.427 ลบ.เมตร/วินาที และอัตราการไหลมีค่าเท่ากันหรือน้อยกว่าในรอบ 2 และ 2.5 ปี มีค่าเท่ากับ 3.136 ลบ.เมตร/วินาที และ 1.099 ลบ.เมตร/วินาที

ดังนั้นเดือนที่ต่อนำมาคิดถึงผลกระทบต่าง ๆ ได้แก่เดือนมีนาคมและเมษายน โครงการที่จะได้รับผลกระทบและมีผลต่อโครงการนี้ ได้แก่ โครงการสูบน้ำของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับโครงการนี้ ซึ่งได้แสดงในรูป 4 - 9 รวมทั้งหมก 5 โครงการ ซึ่งก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว 4 โครงการ ส่วนโครงการบ้านท่าชุม อำเภอแก่งคอย กำลังดำเนินการก่อสร้าง อัตราการใช้น้ำของโครงการทั้ง 4 ได้แสดงในตาราง 6 - 1 และตาราง 6 - 2 ได้เปรียบเทียบการใช้น้ำของแนวทางเมื่อเลือกทั้ง 4 กับปริมาณการไหลของน้ำในแม่น้ำป่าสัก ส่วนตารางที่ 6 - 3 ได้แสดงข้อดีและข้อเสียของแต่ละแนวทางเมื่อเลือก

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าเดือนมีนาคมเป็นเดือนที่มีการใช้น้ำมาก ทั้งนี้เพราะโครงการของสำนักงานพลังงานแห่งชาติจะสูบน้ำในช่วงเดือน ธันวาคม - มีนาคม เท่านั้น แนวทางที่จะมีผลกระทบต่อการใช้ในแม่น้ำป่าสักน้อยที่สุดได้แก่แนวทางเมื่อเลือกที่ 1 และ 3 ส่วนแนวทางเมื่อเลือกที่ 2 จะมีผลต่อโครงการอื่นมากกว่าแนวทางเมื่อเลือกอื่นๆ

6.3 ค่าลงทุนของโครงการ

การประมาณราคาค่าลงทุนของโครงการในแต่ละแนวทางเมื่อเลือกนั้นได้คิดจากหลัก

ตารางที่ 6-1 แสดงปริมาณน้ำและลักษณะของโครงการสูบน้ำของสำนักงานพลังแห่งชาติ.

ลำดับ ที่	ที่ตั้ง	ขนาดของเครื่องสูบน้ำ	ปริมาณน้ำที่สูบ m^3 / วินาที	หมายเหตุ
1	บ้านวังม่วง อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี	แบบ Axial flow 150HP.	0.30	-
2	บ้านหนองบัว อ.เมือง จ. สระบุรี	แบบ Axial flow 150 HP.	0.30	-
3	บ้านเตาปูน อ.แก่งคอย จ.สระบุรี	แบบ Axial flow 150 HP.	0.30	-
4	บ้านสองคอน อ.เมือง จ. สระบุรี	แบบ Centrifugal 150 HP	0.25	-
5	บ้านท่าชุม อ.แก่งคอย จ. สระบุรี	แบบ Centrifugal 150HP.	0.25	อยู่ในระหว่างการก่อสร้าง

หมายเหตุ . แต่ละสถานีสูบน้ำในช่วงฤดูแล้ง (ธค. - มีค.) วันละ 8 - 10 ชม.

ตารางที่ 6-2 เปรียบเทียบปริมาณน้ำที่เหลือจากการอุปโภคในแต่ละแนวทางเพื่อเลือก

แนวทางเพื่อเลือก และโครงการอื่น		เดือน มีนาคม				เดือน เมษายน			
		อัตราการไหล เฉลี่ย $m^3/w.$	อัตราการไหลตามวิธีของกัมเบล $m^3/w.$			อัตราการไหล เฉลี่ย $m^3/w.$	อัตราการไหลตามวิธีของกัมเบล $m^3/w.$		
แนวทางเพื่อเลือก โครงการอื่น	อัตราการอุป $m^3/w.$		Tr=2	Tr=2.5	Tr=3		Tr=2	Tr=2.5	Tr=3
		10.757	5.135	3.317	1.944	9.427	3.136	1.099	-
<u>A1</u>	<u>0.45</u>	<u>10.307</u>	<u>4.685</u>	<u>2.867</u>	<u>1.494</u>	<u>8.977</u>	<u>2.686</u>	<u>0.649</u>	—
โครงการอื่น	1.4	8.907	3.285	1.467	0.094	7.577	1.286	-	
<u>A2</u>	<u>0.823</u>	<u>9.935</u>	<u>4.313</u>	<u>2.495</u>	<u>1.122</u>	<u>8.605</u>	<u>2.314</u>	<u>0.277</u>	—
โครงการอื่น	1.4	8.535	2.913	1.095	-	7.205	0.914	-	
<u>A3</u>	<u>0.45</u>	<u>10.307</u>	<u>4.685</u>	<u>2.867</u>	<u>1.494</u>	<u>8.977</u>	<u>2.686</u>	<u>0.649</u>	—
โครงการอื่น	1.4	8.907	3.285	1.467	0.094	7.577	1.286	-	
<u>A4</u>	<u>0.61</u>	<u>10.147</u>	<u>4.525</u>	<u>2.707</u>	<u>1.334</u>	<u>8.817</u>	<u>2.526</u>	<u>0.489</u>	—
โครงการอื่น	1.4	8.747	3.125	1.307	-	7.417	1.126	-	

หมายเหตุ. โครงการอื่นหมายถึงโครงการของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ, Tr = Return Period

ตารางที่ 6-3 แสดงข้อดีข้อเสียของแต่ละแนวทางเพื่อเลือก

แนวทางเพื่อเลือก	ข้อดี	ข้อเสีย
1	1. สูบน้ำในอัตราต่ำกว่าแนวทาง เพื่อเลือกอื่นๆ ทำให้กระทบกระเทือนต่อโครงการอื่นน้อยโดยเฉพาะในเคื่องมีนาคมและ เมฆายน 2. มีความเสี่ยงต่อการขาดน้ำในหน้าแล้งต่ำกว่าแนวทาง เพื่อเลือกอื่นๆ 3. ไร่น้ำที่ไหลในร่องน้ำธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ 4. ค่าลงทุนต่ำกว่าแนวทาง เพื่อเลือกอื่นๆ	1. ต้องเสียเนื้อที่บางส่วนในการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก 2. เสียเงินบางส่วนในการสร้างอ่างเก็บน้ำ
2	1. ไม่ต้องเสียเนื้อที่ในการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก 2. ไม่ต้องเสียค่าลงทุนในการสร้างอ่าง	1. สูบน้ำในอัตราที่สูงกว่าแนวทางเพื่อเลือกอื่นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อโครงการอื่นๆ 2. มีความเสี่ยงต่อการขาดน้ำสูงกว่าแนวทางเพื่อเลือกอื่นๆ 3. การดำเนินการสูบน้ำต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีกับการไร่น้ำ

ตารางที่ 6-3 (ต่อ)

แนวทางเมื่อเลือก	ข้อดี	ข้อเสีย
3	1. สูบน้ำในอัตราที่ต่ำกว่าแนวทางเมื่อเลือกที่ 2 และ 4 2. มีอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กประกอบอยู่หลายทำให้เสี่ยงต่อการขาดน้ำในฤดูแล้งต่ำ 3. มีการนำเอาน้ำที่เหลือในร่องน้ำธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์	1. ต้องเสียเนื้อที่บางส่วนในการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก 2. ต้องใช้เครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่กว่าแนวทางเมื่อเลือกที่ 1 3. การดำเนินการสูบน้ำต้องมีการควบคุมที่ดี 4. ต้องให้เครื่องสูบน้ำที่มีความทันสมัยซึ่งมีราคาแพง
4	1. มีการเก็บกักน้ำที่เหลือในร่องน้ำธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ 2. มีความเสี่ยงต่อการขาดน้ำในฤดูแล้งน้อยกว่าแนวทางเมื่อเลือกที่ 2 3. มีผลกระทบต่อโครงการอื่นน้อยกว่าแนวทางเมื่อเลือกที่ 2	1. ต้องเสียเนื้อที่บางส่วนในการสร้างอ่างเก็บน้ำ 2. ต้องเสียค่าลงทุนในการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เกณฑ์และข้อกำหนดดังนี้ คือ

1. ระยะทางและแนวทางการวางท่อได้จากกรวางผังแนวท่อลงในแผนที่ 1:50,000 โดยอาศัยผังการแบ่งแปลงที่ดินจากกรมประชาสงเคราะห์ประกอบ
2. ปริมาณดินที่ตกดินถมและความยาวของเขื่อนดินได้จากแผนที่ 1:2,000 (จากเอกสารอ้างอิง 3)
3. ราคาส่วนประกอบในระบบท่อไม่ได้คิดรวมในการประมาณการครั้งนี้
4. ในการคิดราคาเกี่ยวกับอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กใช้ราคาต่อหน่วยซึ่งเป็นราคาพื้นฐานในการประมาณราคาของกรมชลประทานและที่ใช้ในกรมประชาสงเคราะห์ ดังแสดงในภาคผนวก ค
5. ราคาของโรงสูบน้ำคิดเป็นราคาเหมาจ่ายซึ่งราคาและลักษณะได้คิดแปลงมาจากโครงการอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน
6. ราคาของระบบไฟฟ้าคิดเป็นราคาต่อหน่วยซึ่งได้มาจากสำนักงานพลังงานแห่งชาติ
7. ราคาเครื่องสูบน้ำเป็นราคาที่ประมาณโดยข้อมูลจากบริษัท เอ็กมิ จำกัด และบริษัท แคลลี จำกัด

จากหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ราคาค่าก่อสร้างเบื้องต้นในแต่ละแนวทางเพื่อเลือกได้แสดงในตารางที่ 6-4 ในการกำหนดขนาดของท่อได้แสดงไว้ในภาคผนวก ในการประมาณราคาครั้งนี้ได้บวกราคาที่คิดไม่ถึงอีก 10% ของราคาค่าก่อสร้าง ส่วนในการคิดค่าลงทุนเป็นรายปีนั้นได้คิดจากอายุการใช้งานของระบบ 20 ปี และอัตราดอกเบี้ย 15% ต่อปี ซึ่งรายละเอียดได้แสดงในตารางที่ 6-5 และ 6-7

6.4 ค่าดำเนินการและค่าซ่อมบำรุง

ค่าดำเนินการนั้นคิดจากราคาค่าไฟฟ้าที่ใช้ในการสูบน้ำทั้งระบบซึ่งรวมทั้งที่สูบน้ำจากแม่น้ำป่าสักและที่สูบน้ำจากอ่างไปสู่น้ำที่เพาะปลูก ส่วนราคาค่าซ่อมบำรุงคิด 2.5% ของค่าดำเนินการ ซึ่งเป็นอัตราที่ใช้ในการประมาณราคาของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ ซึ่งค่าดำเนินการและค่าซ่อมบำรุงได้แสดงในตารางที่ 6-7

ตารางที่ 6-4 แสดงราคาต้นทุนคงที่ของระบบ

แนวทาง เลือก ที่	ราคาต่อ บาท	ราคาควางต่อ 10 % บาท	ราคาอ่างเก็บน้ำ บาท	ค่าที่ดินไม่ถึง 10 % บาท	ราคา Sprinkler บาท	ค่าเครื่องสูบน้ำ บาท	ราคาโรงสูบน้ำ บาท	ระบบไฟฟ้า บาท	รวม บาท
1	7,674,346	767,434	1,027,490	946,927	11,571,552	3,900,000	367,000	300,000	26,554,749
2	9,785,146	978,514	-	1,076,366	11,571,552	5,000,000	264,000	300,000	28,975,578
3	10,047,646	1,004,764	1,027,490	1,207,990	11,571,552	4,550,000	367,000	300,000	30,076,442
4	10,682,386	1,068,238	843,890	1,259,451	11,571,552	4,500,000	367,000	300,000	30,592,517

หมายเหตุ. ราคาปี พ.ศ. 2524

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.5 ผลประโยชน์ที่ได้จากโครงการ

ผลประโยชน์ของโครงการนี้คิดเป็นต้นทุนที่ได้เพิ่มขึ้นจากการก่อสร้างให้มีโครงการนี้ขึ้นมา โดยคิดวก่อนมีโครงการนี้ราษฎรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชรุ่นที่ 1 และปลูกพืชตระกูลถั่วเป็นพืชรุ่นที่ 2 ซึ่งในการปลูกพืชรุ่นที่ 2 นี้ตามปรกติแล้วชาวบ้านไม่นิยมเพาะปลูกถึงไถกลบแล้วในหัวข้อ 3 - 1 ดังนั้นในที่นี้จึงคิดประมาณว่าการปลูกพืชรุ่นที่ 2 ก่อนมีโครงการจะปลูกพืชรุ่น 2 ประมาณ 50 % ของพื้นที่เพาะปลูก คือประมาณ 1,135 ไร่ จากการประเมินผลประโยชน์ของโครงการที่คาดว่าจะได้รับเพิ่มขึ้นจากการก่อสร้างโครงการนี้ ราษฎรจะมีรายได้เพิ่มขึ้นปีละประมาณ 7,765,411 บาท ซึ่งรายได้ดังกล่าวเป็นรายได้ที่หักต้นทุนการผลิตออกแล้ว ดังรายละเอียดได้แสดงในตารางที่ 6 - 7

6.6 อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุน (B/C)

การพิจารณาว่าแนวทางเมื่อเลือกใดเหมาะสมและมีความเป็นไปได้มากกว่าแนวทางเมื่อเลือกอื่นๆ วิธีการที่ใช้ในการพิจารณาอย่างหนึ่งก็คือ การใช้อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุน ซึ่งถ้าแนวทางเมื่อเลือกใดมีค่าอัตราส่วนสูงกว่า 1 แสดงว่ามีความเป็นไปได้และแนวทางเมื่อเลือกไหนมีค่าอัตราส่วนสูงกว่าแนวทางเมื่อเลือกอื่นๆ ก็แสดงว่ามีความเหมาะสมกว่าแนวทางเมื่อเลือกอื่นๆ แต่ในการพิจารณาลงทุนต้องพิจารณาผลทางด้านต่างๆ ซึ่งประเมินเป็นต้นทุนไม่ได้เข้ามาประกอบด้วย ในการคิดอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุนในที่นี้ได้คิดแบบรายปี โดยคิดอายุการใช้งาน 20 ปีและอัตราดอกเบี้ย 15 % จากตารางที่ 6 - 7 จะเห็นได้ว่าแนวทางเมื่อเลือก 1 มีค่าอัตราส่วน B/C สูงกว่าแนวทางเมื่อเลือกอื่นๆ คือ มีค่าเท่ากับ 1.33

6.7 แนวทางเมื่อเลือกที่เหมาะสม

จากการศึกษาข้างต้นพอสรุปได้ว่า แนวทางเมื่อเลือกที่ 1 มีความเหมาะสมมากกว่าแนวทางเมื่อเลือกอื่นๆ ผลกระทบต่อการใช้น้ำของโครงการอื่นๆ ก็มีน้อยและการเสี่ยงต่อการขาดน้ำในช่วงหน้าแล้งก็ต่ำเพราะมีอ่างเก็บน้ำประกอบอยู่ในระบบด้วย

ส่วนแนวทางเมื่อเลือกที่ 2 นั้นมีผลกระทบต่อการใช้งานของโครงการอื่นๆ มากกว่าแนวทางเมื่อเลือกอื่นๆ แนวทางเมื่อเลือกที่ 3 และที่ 4 มีค่าอัตราส่วนของผลประโยชน์ต่อทุนสูงกว่า 1

ตารางที่ 6-5 รายได้ของเกษตรกรก่อนมีโครงการ

ชนิดของพืช	ผลผลิต กก/ไร่	ราคาผลผลิต บาท/กก.	รายได้รวม บาท/ไร่	ต้นทุนการผลิต บาท/ไร่	พื้นที่เพาะปลูก ไร่	รายได้สุทธิ บาท
ข้าวโพค	328	2.9	951.20	541	2,270	931,154
ข้าวเหลือง	132	4.6	607.20	560	1,135	53,572
						984,726

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6-6 แสดงผลประโยชน์ที่ได้รับจากการปลูกพืชเมื่อมีโครงการ

ชนิดของพืช	รายได้สุทธิ บาท/ไร่	แผนการปลูกพืชแบบที่ 1		แผนการปลูกพืชแบบที่ 2		แผนการปลูกพืชแบบที่ 3		แผนการปลูกพืชแบบที่ 4	
		พื้นที่เพาะปลูก ไร่	รายได้ บาท	พื้นที่เพาะปลูก ไร่	รายได้ บาท	พื้นที่เพาะปลูก ไร่	รายได้ บาท	พื้นที่เพาะปลูก ไร่	รายได้ บาท
ข้าวโพก	1,547.00	569	880,243	1,154	1,785,238	-	-	567	877,149
ข้าวฟ่าง	908.95	569	517,192	-	-	-	-	-	-
ถั่วเหลือง	802.00	569	466,580	567	464,940	567	464,940	567	464,940
ถั่วเขียว	755.30	-	-	-	-	567	428,255	-	-
ฝ้าย	2,829.47	-	-	-	-	567	1,604,309	-	-
ถั่วลิสง	1,404.50	-	-	-	-	-	-	567	796,354
			1,864,015		2,250,178		2,497,504		2,138,440

รวมผลประโยชน์ที่ได้รับ 8,750,137 บาท/ปี

หมายเหตุ. ราคาปี พ.ศ. 2524

ตารางที่ 6-7 แสดงการเปรียบเทียบผลประโยชน์กับค่าลงทุนของแต่ละแนวทางเพื่อเลือก

แนวทางเพื่อเลือก	ผลประโยชน์ บาท / ปี	ต้นทุน					อัตราส่วน ผลประโยชน์ ต่อทุน	ลำดับความ สำคัญ
		ต้นทุนระบบ บาท	ต้นทุนระบบ รายปี บ./ปี	ค่าดำเนินการ บ./ปี	ค่าซ่อมแซมบำรุง บ./ปี	รวมราคาคน บาท/ปี		
1	7,765,411	26,554,749	4,242,386	1,552,143	38,803	5,833,332	1.33	1
2	7,765,411	28,975,578	4,629,138	1,574,937	39,373	6,243,448	1.24	3
3	7,765,411	30,076,442	4,805,012	1,950,118	48,752	6,803,882	1.14	4
4	7,765,411	30,592,517	4,887,460	1,320,637	33,015	6,241,112	1.24	2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมน้อยกว่าแนวทางเพื่อเลือกที่ 1

เนื่องจากการคิดอัตราผลประโยชน์ต่อทุนตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ขึ้นอยู่กับสมมุติฐานที่ว่า ค่าลงทุนของโครงการและผลผลิตไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่ในตารางที่ 6 - 8 ได้แสดงให้เห็นว่า ถ้าหากผลของการประมาณราคาค่าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในอัตราก่างๆ และราคาของผลผลิตตกลงในอัตราก่างๆแล้วจะทำให้อัตราส่วนของผลประโยชน์ต่อทุนเปลี่ยนไป ซึ่งจะเห็นได้ว่า ถ้าหากราคาของผลผลิตอยู่ในระดับคงที่ แต่ค่าลงทุนก่อสร้างสูงจากที่ประมาณการไว้เกิน 30 % อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุนจะลดลงเหลือ 1.02 เท่านั้น ซึ่งถ้าหากในอนาคตมีการเปลี่ยนแปลงของระดับราคามลพิษและค่าลงทุนแล้วก็สามารถที่จะใช้ตารางที่ 6 - 8 เป็นที่ชี้แนะในการตัดสินใจลงทุนได้

ส่วนในตารางที่ 6 - 9 นั้นได้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุน เมื่ออัตรากอกเบี้ยเงินกู้เปลี่ยนไปในอัตราก่างๆ กัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6-8 แสดงค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุนของแนวทางเพื่อเลือกที่ 1
เมื่อต้นทุนและผลประโยชน์เปลี่ยนแปลง

ผลประโยชน์ รายปี / ต้นทุน รายปี	คงที่	- 10 %	- 15 %	- 20 %	- 25 %
คงที่	1.33	1.20	1.13	1.06	1.00
+ 10 %	1.21	1.09	1.03	0.97	0.91
+ 20 %	1.11	1.00	0.94	0.89	0.83
+ 30 %	1.02	0.92	0.87	0.82	0.77

ตารางที่ 6-9 การเปลี่ยนแปลงค่า B/C เมื่ออัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลง

แนวทาง เพื่อเลือก	อัตราดอกเบี้ย															
	5%	6%	7%	8%	9%	10%	11%	12%	13%	14%	15%	16%	17%	18%	19%	20%
1	2.05	1.99	1.89	1.81	1.76	1.65	1.58	1.51	1.45	1.39	1.33	1.28	1.23	1.19	1.14	1.10
2	1.94	1.88	1.79	1.70	1.66	1.55	1.48	1.41	1.35	1.30	1.24	1.19	1.15	1.10	1.06	1.03
3	1.73	1.68	1.61	1.53	1.50	1.40	1.34	1.29	1.24	1.19	1.14	1.10	1.06	1.02	0.98	0.95
4	2.00	1.93	1.83	1.74	1.69	1.57	1.49	1.43	1.36	1.30	1.24	1.19	1.14	1.10	1.06	1.02

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย